بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

ޕްރެސިޑެންޝަލް އެޑްރެސް

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَمَرَ بِإِقَامَةِ الْعَدْلِ بَيْنَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ ، وَجَعَلَ اسْتِشَارَةَ أُولِى النُّهَى أَسَاسًا مِنْ أُسُسِ الْحُكْمِ الْمَتِينِ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ ، الَّذِى حَدَّدَ أَعْبَاءَ الْحُكَّامِ وَحُقُوقَ الْمَحْكُومِينَ ، وَأَرْشَدَهُمْ إِلَى طَرِيقِ الْخَيْرِ وَالنَّجَاحِ فِى أُمُورِ الدُّنْيَا وَالدِّينِ .

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް!

މިއަދު އަނެއްކާވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް [illegible] [illegible] ޤާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުމެވެ. އަދި [illegible] އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތިޔަ ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ދަންނަވަމެވެ.

އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނީ ގޮތުން އަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ވަރަށް މުހިއްމު ވާޖިބެއް އަދާކުރެވޭ. އަދި، މިހާރު އަދުލުއިންސާފު މި ބައިތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި، ޤާނޫނު އިންތިޚާބުކުރައްވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހަވާލުކޮށްފައި، އަދި މަޖިލީހުގެ ގިނަ ޤާނޫނުތަކުން އިންތިޚާބުވެ ހަވާލުވެ ރިޔާސީ އެންމެ އަޑީގައި ވަޒީފާ ދޭންޖެހެން. ރިޔާސަތުގެ މިހާރު ރިޔާސީ ނިޒާމެއް މަތިވެރި ގައުމީ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގެ ފުރުސަތު، ޚާއްޞަކޮށް الله ގެ ހުކުމް ތަންފީޒު ރިޔާސީ ވަޒީފާތަކުން އިސްލާމީ އުޞޫލުތަކަށް ފެތޭގޮތަށް. އަދި މިއުޞޫލުތަކުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން، އަދި މަޖިލީހުގެ އިސްވެރިން ޤާނޫނު ހަދައިދޭ ބާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް ހިންގުމުގެ ބާރުތަކާއި ބައިވެރިވުމަށް ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތައް ދަމަހައްޓައި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދަސްތޫރާއި، ޤާނޫނުއަސާސީ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު އަދުލުއިންސާފު ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރިހަމަކޮށް. އަދި އެހެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނު ހަދާ ބާރާއި ދަސްތޫރު ފުރިހަމަކުރަން. މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތް ދެމެހެއްޓުމަށް، އިސްލާމީ ޤާނޫނުތަކާއި ރައްޔިތުންގެ ހަމަހަމަކަމާއި ދިފާޢުކުރުމާ، ޤާނޫނުތަކަށް ދިވެހި ޤައުމު ހިމާޔަތްކުރުން. ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބާރުތައް ޙަވާލުވެފައިވަނީ، ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވަމުން ދިއުމުގެ ގޮތުން ދިވެހި ގައުމުގެ ދަސްތޫރު ޤަބޫލުކުރަނީ. ދަރަޖަ، ރައްޔިތުންގެ ހަމަޖެހުމާއި ސުލްޙަ ޤާއިމުކުރުމަށް ދިވެހި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ ރައްޔިތުންގެ ވަކިވަކި ބާރުތަކުގައި ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު ފުރިހަމަ ކުރުމާއި، ވަރަށް ބޮޑު ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށް الله ގެ މަތިވެރި ދީނުން. ރިޔާސީ ނިޒާމު ހިންގުން ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތަކާއި ހަމަހަމަކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް. ޤާނޫނުތަކާއި، ރައްޔިތުންގެ ބާރުތައް ޙަވާލުކޮށްފައި ވާގޮތަށް، ވަރަށް ގިނަ ޤާނޫނުތައް ބަދަލުކުރަން ގަބޫލުކުރަން.

ދައުލަތް ހިންގުން

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި އެއްގޮތަކަށް، 1989 ވަނަ އަހަރަކީވެސް ދައުލަތުގެ މަސައްކަތް ކުރެވުނު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ލިބުނު އަހަރެކެވެ. ދައުލަތުގެ ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް، އަދި އަތޮޅުތަކުގައި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ވުޒާރާތަކުގެ އަހަރެވެ. އިދާރީ ބަދަލުތަކެއް ދައުލަތުގެ ވަޒީފާ ދާއިރާތަކުން ފުޅާކުރެވުނު އަހަރެވެ.

1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ދައުލަތް ހިންގުމުގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ހިނގަމުން ގޮސްފައިވަނީ، އެދޭ ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި، ސަލާމަތާއި ހަމަޖެހުމާއިއެކު އިތުރު ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމާއެކު ކަމަށް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ހިތްހަމަޖެހިގެންނެވެ.

ދައުލަތުގެ ކަންތައްތައް މިދަންނަވާލި ގޮތަށް ހިންގުމުގައި، ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި، އޮފީސް އޮފީހުގެ ވެރިންގެ މުވައްޒަފުންނާއި، ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުވައްޒަފުންނާއި އާންމު ރައްޔިތުންގެ މުސާރަދޭން އަޅުގަނޑަށް ދެއްވާފައިވާ މަދަދުވެސް މަތިވެރި އެއްބާރުލުމެވެ. އަޅުގަނޑު ހިތްވަރާއި އުފަލާ ބާރުވެރިކޮށްދެނީ، ރައްޔިތުންގެ ތަރުބިއްޔަތު ރައްޔިތުންނަށް ޝުކުރު އަދާކުރުމަށް އަޅުގަނޑަށް މިފުރުޞަތުގައި ބޭނުންވެއެވެ.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ހިނގި އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ، 1985 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އުފެއްދުނު، ސައުތު އޭޝިއަން ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަންގެ ޖަމުޢިއްޔާ ޖަލްސާ އަލުން އިންތިޚާބުވީ ކުރިންނެވެ. އެ ޖަމުޢިއްޔާގައި ކުރިން މެންބަރުން ހިމެނޭތީވެ އަދަދުން ތިމާވެށީގެ ދެލާރާ، އަދި ތަޖުރިބާ ފަދަ ޤައުމުތަކުގެ ބޮޑު ބުރަ މެންބަރުން އެޖަމުޢިއްޔާގައި ބައިވެރިކަން ނިގުޅައިގަތުން މިދިޔަ އަހަރު ހަމަޖެއްސުނެވެ. މިގޮތުން އުފެއްދުނު ޖަމުޢިއްޔާގެ ފުރަތަމަ ޖަލްސާ ބާއްވައި މިދިޔަ ޖެނުއަރީ މަހުގެ ތެރޭގައި. ސައުތު ޖޭ ޝާކޯޕަރޭޝަން ޖަމުޢިއްޔާގެ ޖަލްސާ މިގޮތުން ފުރަތަމަ ބޭއްވުނު އެމްޑީސީގައި އަޅުގަނޑުގެ ރިޔާސަތު، އަދި ބޮޑު ކަމަކާ ބެހޭ ޖަލްސާގައި ޤައުމުތަކުގެ ހާސިލުކުރެވުނު ކާމިޔާބީއަށް ޝުކުރު އަދާކުރަމެވެ. ހަމަ ރާއްޖޭގައި ޖަމުޢިއްޔާ ހޮވިން.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި ކުރެވުނު އެންމެ މުހިންމު އަނެއް ކަމަކީ، ކަނޑުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭގޮތުން ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދާއިރާގައި ރާއްޖެއިން ކުރި މަސައްކަތް ހިންގުމުގެ ހަރަކާތެވެ. ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކޮށް ސަލާމަތްކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ބޮޑެތި މަސައްކަތެކެވެ. ޚާއްޞަގޮތެއްގައި ބޮޑެތި މަސައްކަތެވެ، އެއީ، "ސްމޯލް ސްޓޭޓްސް ކޮންފަރެންސް އޮން ސީލެވެލް

ރައީސް” ހިމާޔަތްދެއްވުމާއި، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ވަސީލަތްތަކުގައި ޚާރިޖީ އަޚް ދިފާޢު ވަކާލާތު ކުރުމާއި ބަލައިގަތުމުގެ ބާރު. އަދި ބިރިޓިޝް ސަރުކާރާއި “ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޤާނޫނުގައި ޙައްޤުތަކުގެ ހިމާޔަތް ދެއްވާނެ ކަމަށް” ވެ، ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ދަށުން ބިރިޓިޝް ސަރުކާރުން ދިވެހިރާއްޖެއިން ރަށްތައް ކުއްޔަށް ހިފުމުގެ ވާހަކަ. އަދި މިއީކީ؟ ބިރިޓިޝް ސަރުކާރުގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލިބިފައިވާ ހިމާޔަތް އަދި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލާއިރު ކުރިއަށް އޮތް ސިޔާސީ ހާލަތާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ އިޚްތިޔާރު ދަށުވެފައިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސިޔާސީ ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ.

ހިމާޔަތްދެއްވަމުން އައި ބިރިޓިޝް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ސަރުކާރުގެ އާދައިގެ ވަޒީފާ ޢަމަލުކުރުމުގެ ގޮތުން ބިރިޓިޝް ޖަމާޢަތުގެ ވާޖިބު ދިނުމުގެ ގޮތުން ހިންގަވައިދިން ކަންތައްތަކާއި ހިނގައިދިޔަ ތަޖުރިބާތަކުގެ ދިނުމުގެ ބާރުވެރިޔާ، ސަރުކާރުގެ އިދާރީ ބާރުތައް ތަރައްޤީވަމުންދާ ގޮތް ހިސާބުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު ބަލާލަމުން. ސަރުކާރުގެ ބައިވެރި ދައުލަތްތަކުގެ މުޢާމަލާތް ހިންގުމުގެ ގޮތުން ބަލާ ހުރުމުގެ ބާރު ޕާލިމެންޓުގެ އިޚްތިޔާރާއި ދިރާސާ ކުރުމުގެ ޒިންމާ، ދާއިރާ ގުޅިފައިވާ ވެރިކަމުގެ ބާރު ދިނުމަށް ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ހިސާބު އެގޮތުން ދިނުމުގެ ސަރުކާރުން ޤަބޫލުކުރައި.

ސަރުކާރުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސިޔާސަތު، އިދާރީ ބާރުތަކާއި ގުޅުން ބެހެއްޓުމަށް ދިރާސާކުރުމުގެ ސަރުކާރު، ސަރުކާރުގެ އިދާރީ ބާރުގެ ހިންގުމުގައި އާ ގާނޫނެއް ހުށަހެޅުން ދިނުމުގައި ބޭނުންވާނީ. ސަރުކާރުގެ ބާރުތަކާއި ވެރިކަމާއި ޙައްޤުތަކުގެ ހިމާޔަތް ކުރިއަށް ބާރުވެރި ކަމުގައި އަދި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަމަލު ކުރުމުގެ އަސާސީ ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ތަފާސް، ސަރުކާރުގެ މުޢާމަލާތުގެ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އާރާއު ސިޔާސީ ބާރުގެ ދައުލަތްތަކާއި، މުޢާމަލާތުގެ ހިތްވަރުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގާނޫނުގެ އަމަލުތަކުގެ ސިޔާސަތުގެ އިޚްތިޔާރު ބާރުގެ ދިނުން ސިޔާސީ ޤާނޫނީ ބަލާގޮތުގައި ދައުލަތުގެ ދައުލަތަށް ދަތިކުރުން ސަރުކާރުން ޤަބޫލުކުރެއެވެ.

ދައުލަތް ހިންގުމުގެ އެންމެ މަތީ އެއްބަސްވެ، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގާނޫނު ދިވެހި ސަރުކާރުން

ކަމަށްވާހިނދު، އެކަމާބެހޭ ކަންތައްތައް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް އެދުނު ގޮތުގައި ހިންގުމުގެ ދަށުން ހިންގަމުން ގެންދިޔުން. ވަރަކަށް އަދިވެސް، މާލެއާއި ރާއްޖެތެރޭގެ ކޮޅުތަކުން ހުރިހާ ވަޒީފާތަކެއް ހިފުން ފަސްކުރުމުގެ އަމަލުތައް ހިންގުމަށް ތަނަވަސްކުރުމަށް ތަރައްގީކުރަން ސަރުކާރުން އެދޭ. ނަމަވެސް، ދިނީ މަސައްކަތުގައި ހިފުން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ފުރުޞަތުދިނުމަށް، ރަށްރަށުގެ ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކެއް އެއްބަސްވުމެއް ހޯދައިދިނުމަށް ސިފައިންގެ ތެރެއިން މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ބާރު ދެއްވައި، ރަށްރަށުގެ ޒުވާނުން ކުރިއަރުވާލުމަށް ވަގުތު ނުގެއްލި ނުކުރާ ބައިވެރިވުން ހިންގުމުގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ރޫހު ހިފަހައްޓާ، ގޮތުގައި ހުރިހާ ދާއިރާއެއް ހިންގުމާ ސަރުކާރާއިން ދަށްވެފައިވާ ކަންކަން އަޅާލުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ކުރާނަން.

ދާޚިލީ ހިންގުން

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ދާޚިލީ ހިންގުމަށް ބޭއްވުނު ދަނޑިވަޅުތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ ދިރާސާކުރުމަށް އެކުލަވާލެވުނު ކޮމިޓީ. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތައް ހިންގުމަށް ކުރިމަތިވާ ކޮމިޓީ. މިގޮތުން، ދައުލަތުގެ ފުރިހަމަ އެއްބަސްވުމެއް ޤާއިމުކުރެވޭ ގޮތަށް އަމަލުކުރުމާ ގުޅިގެން ހޯދުނު ކޮމިޓީ.

ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވި ގޮތުގެ މަތިން، 1 ޖެނުއަރީ 1990 އިން ފެށިގެން ރާއްޖެތެރޭގެ ވިޔަފާރިން ކުރާ ކަންތައް ހިންގުން. 1982 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ހިންގަމުން އައި ރާއްޖެތެރޭގެ ކަންތައް ހިންގުމުގެ ކަމާބެހޭ ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން، އެގޮތުގެ ކޮމިޓީއެއް ނިންމުމުން ކަމާބެހޭ ރާއްޖެތެރޭގެ ވަޒީފާގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ފުރުޞަތު ގާނޫނުތަކެއް ބާރުލިބޭ ގާނޫނުތަކާއި ބެހޭގޮތުން. ނަމަވެސް، މިކަމާ ގުޅިގެން ހުށަހެޅުނު ކަންކަމާ ކުރާ ހަރަކާތް، ގޮތުގައި ރާއްޖެތެރޭގެ މުވައްޒަފުން ވަޒީރު ބަދަލު ތަރައްގީކުރެވޭ ސިޔާސަތެއް އެކުލަވާލައި، ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ތަރައްގީކުރުމަށް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގެ އަސާސީ ފަސޭހަތަކާއި ގުޅޭ. މިގޮތުގައި އަދާކުރައްވާ އަމަލުތަކަށް އަދިވެސް ހިފައިގެން ހުރިހާ ރައްޔިތުން، އަމަލުކުރުމަށް ބާރުއަޅުއްވަން ގެންދަވާ ކޮމިޓީއެއް ހޮވުނެވެ.

ރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހުން ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން ދިމާވަމުންދާ ބޮޑެތި މައްސަލަތަކަށް ހައްލުހޯދުމަށް [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] މަސައްކަތް ފާއިތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ކުރިއަށް [illegible]. މިގޮތުން ރާއްޖޭގެ [illegible] ސަރަޙައްދު [illegible] މީހުން ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ގޯތިދޮރުން ހަމަޖެއްސުމަށާއި، އިތުރު ރަށްރަށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި ގޯތިދޮރުން [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ އިމާރާތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ މަސައްކަތްވެސް ކުރެވުނު. ގޯތިދޮރުން [illegible] [illegible] ރަށްރަށުގެ [illegible]، އެރަށްރަށުގެ [illegible] [illegible] މަސައްކަތްވެސް މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި [illegible]. އެރަށްރަށުގެ ތެރެއިން މާލެއާ އެންމެ ކައިރިއަށް އޮތް ވިލިނގިލީގައި މިހާރު ހިނގަމުންދާ [illegible] މަސައްކަތް މިއަހަރުގެ ތެރޭގައި [illegible]، އެރަށުން ގޯތިދިނުމުގެ ކަންތައްތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަޖައްސަވާނަން.

ޚާއްޞަ [illegible] ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރެވުނު އެންމެ ޚާއްޞަ އެއް ކަމަކީ، [illegible] 7 އަތޮޅެއް [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން އެއިން ކޮންމެ އަތޮޅެއްގެވެސް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible] [illegible] ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރެވުނެވެ.

ޚާއްޞަ [illegible] ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ މަޝްރޫޢު ފާއިތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް [illegible] [illegible]. މީގެ އިތުރުން، ޚާއްޞަ ސަރަޙައްދުގެ ތެރެއިން، [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] މަޝްރޫޢުގެ [illegible] [illegible] އަހަރު 5 [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible]. [illegible] [illegible]، އަހަރު [illegible]، 3 [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible] [illegible].

ރާއްޖެތެރޭގައި ތަރައްޤީގެ ރޫޙުގެން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކާއި، ރައްޔިތުންގެ ހާލުއަހުވާލު ބެލުމަށްޓަކައި، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަތޮޅުތަކަށް ރާއްޖެތެރޭގެ ބައެއް ރަށްރަށަށް ޒިޔާރަތްކުރީން. އަދި ވީއަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، އެފަދަ ދަތުރުތަކެއް ރާއްޖެތެރެއަށް ކުރުމަށް އަތޮޅުތަކުގެ ވަރީ ޤަޞްދުކުރަމެވެ. އަތޮޅުތަކުގެ ރައްޔިތުން، ވަރަށް ގިނަ ވިދިވިދިގެން ސަލާމުކުރުމާއި، އޮފީސް އެހީގެ ފައިސާވެސް، ރާއްޖެތެރެއަށް ފޮނުވައިދީ، ރާއްޖެތެރޭގައި ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ބައްލަވައި ހެޔޮ ބައްލަވާ ނަޒަރު ބައްލަވައި ހެއްދެވި.

ރާއްޖޭގެ ތާރީޚީ ހިމާޔަތްކުރުމުގައި، ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދެވުނު އެއްކަމަކީ، ރާއްޖޭގެ ދިރާސާގެ ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކޮށް ހަރުދަނާކުރުން. މިގޮތުން އެގޮތުން ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގެ ތަރިކަޔާއި އެންމެ ދުރުގެ އަންނަން ސަރުކާރުން އިހުގެ ހިފުމަށް. ކޮންމެ ސަފުހާއެއް ސަރުކާރުގެ ތާރީޚީ ސަރުކާރާއި އަދިވެސް ދިރިއުޅުނު، ރާއްޖޭގެ އަހަރުތަކުގައި އެކިއެކި ސަރުކާރުތަކުގެ ދައުރުތައް ފޮތެއްގެ ގޮތުގައި، ރާއްޖޭގެ ބޮޑު ފޮތްތަކާއި ރާއްޖޭގެ ބޭނުން ހޯދުމަށް ސަރުކާރުން ދިރާސާކޮށް ލިޔުއްވުމަށް ކުރެއްވި. އަދި ސަރުކާރުން ބޭނުންވާނެ ދިރާސާ ކުރެއްވުމަށް، ބައެއް މަޢުލޫމާތު ދިވެހިބަހުގެ ބަސްފޮތަކުން ލިޔުއްވުން ހޯދުން.

ނަޞްރުގެ ދުވަސް

1989 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގައި ހިނގި އެންމެ ހާއްޞަ އެއްކަމީ، "ނަޞްރުގެ ދުވަސް" މިނަމުގައި ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ވެސް ނޮވެމްބަރ މަހުގެ 3 ވަނަދުވަސް ރާއްޖޭގައި ފާހަގަ ކުރަން ފެށުމެވެ. އެއީ، 1988 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރ މަހުގެ 3 ވަނަދުވަހު ރާއްޖޭގެ ޚާއިނުންގެ ބަޔަކާއި ބޭރުގެ ޖަރީމާތެރިންގެ ބަޔަކު ރާއްޖެއަށް ދިން ނުރައްކާތެރި ޖުރުމީ ބަޣާވާތުން ރާއްޖޭ ސަލާމަތް ކުރައްވައި، الله سبحانه وتعالى ރާއްޖެއަށް ދެއްވި މަދަދާއި ނަޞްރު ހަނދާންކުރުމަށްޓަކައި. އެދުވަހު ޤައުމުގެ ދިފާޢުގައި ޝަހީދުވި ތުރުބަވީ

މުވާޠިނުންނަށް، ޖިހާދުކުރި ހިތްވަރުގަދަ ބަޠަލުންގެ ދިދަތަށް ޚާއްޞަ ޝުކުރު އަދާ ކުރަން ބޭނުމެވެ.

ދިފާޢީ ޚިދުމަތް

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ސަރުކާރުން އެންމެބޮޑު ސަމާލުކަމެއް ދެމުން ގެންދިޔައީ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިފާޢީ ގޮތުން ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ މައްޗަށެވެ. މިހާރު ދެވެމުންދާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރާއި މިންވަރު ހަރުދަނާކުރުމަށާއި، އިތުރު ޚިދުމަތްތަކެއް ދެވޭނެ ވަގުތަށް ޓްރޭނިން ބޭއްވުމެވެ.

ޤައުމީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާތަކުގައިވެސް [illegible] ދިފާޢީ ޚިދުމަތުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުން އެންމެ އިސްކަން ދެމުން ގެންދަނީ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ މަސައްކަތެވެ. ފަނީ ތަޢުލީމުގެ ދާއިރާ ފުޅާކޮށް، ރާއްޖޭގެ [illegible] ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ [illegible] ކުރިއަށް ގެންދަމެވެ. އަދި ރާއްޖޭގައި [illegible] ތަޢުލީމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] ރާއްޖޭގައިން ބޭރުން [illegible] ތަޢުލީމު ރާއްޖޭގެ ގިނަ ދަރިވަރުންނަށް [illegible] ދިނުމުގެ ޓްރޭނިން ކުރިއަށް ގެންދަމެވެ. [illegible] [illegible] ރާއްޖޭގައި [illegible] ތަޢުލީމު [illegible] ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] ތަޢުލީމު [illegible] ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] ޓްރޭނިން ހިންގިއެވެ.

ސްކޫލުތަކުގައި ކިޔަވައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ މުދައްރިސުން އުފެއްދުމާއި، ކިޔަވައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ ފޮތްތައް ތައްޔާރު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ

ތެރޭގައިވެސް ފުރިހަމަ މިންވަރަކަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. އަހަރުގެ ތެރޭގައި ދިރާސީ
ބޭރުން ޖެހިފައިވާ 14 މުދައްރިސުންނާއި، ދިވެހި 68 މުދައްރިސުން ތަމްރީން ކުރެވުނު.

ޓެކްނިކަލް ތަޢުލީމު މަސައްކަތްތަކުގެ ހުނަރުވެރިކަން ދަސްކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން،
ސަރުކާރުން ވޮކޭޝަނަލް ޓްރޭނިންގ ސެންޓަރު ހިނގަމުން ގެންދާ، ވޮކޭޝަނަލް ޓްރޭނިންގ ސެންޓަރު
ތަކުން ވޮކޭޝަނަލް އަހަރު ތަފާތު 14 ކޯސް ހިންގާފައިވޭ. އެކޯސްތަކުން 147 ދަރިވަރުން
ތަމްރީން ކުރެވުނު.

ބޭސިކް ހެލްތު އިންތިޒާމުތަކާއި ދިރާސާކުރުމާއި ސަރުކާރުން ހިންގަމުން ގެންދާ
އަތޮޅު ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި، ހެލްތު ސެންޓަރުތަކާއި ކުއްލި ބަލިތަކާ ދެކޮޅަށް ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ
ޤައުމީ ޕްރޮގްރާމްގެ ތެރެއިން، ބޭސިކް ހެލްތުގެ 95.4% ކުޑަކުދިންނަށް ޓީކާދީފައިވާ އަދަދަށް
ވުރެން. މިއަހަރު 1990 ވަނަ އަހަރަކީ، ޓީކާދިނުމުގެ ހަރަކާތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ
ތަރައްޤީތަކާއި މަސައްކަތް ކުރެވުނު ޤައުމީ ޕްރޮގްރާމް ހިންގުމަށް ފަހަރަށް ކުރެވުނު އަހަރު ކަމަށް
ވާތީއެވެ، މިއަހަރު ބޭނުންވާ ކުރިން އެކުލަވާލުމާއި ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ޓީކާދިނުމުގެ
ހަރަކާތް ފުރިހަމަކޮށް ކުރިއަށް ޓީކާދިނުން ދެމެހެއްޓުމުގެ އެކުލަވާލި މަޝްވަރާ އަހަރުގެ
ތެރޭގައި ވަނީ ދިރާސާ ކުރެވިފަ. މިއަހަރު އެނގިގެން އެކުލަވާލި މި ދިރާސާގެ
ނަތީޖާ، މިއަހަރު ބޭނުންވާ ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ޓީކާދިނުމުގެ ހަރަކާތް ފުރިހަމަކޮށް
މަސައްކަތް ކުރެވުނު ގޮތުގެ ތެރެއިން.

ބޭސްފަރުވާގައި، ބޭނުންވާ ދަރަޖައިން ތަރައްޤީ ކުރުމާއެކު ތިބެންޖެހޭ އިންސާނީ
ވަސީލަތް އަދަދު ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު. އަދި ދުރުގެ ތަޢުލީމީ
ފުރުޞަތުތަކެއް ހިންގުމުން ގެންދިޔުމުން ގެންދެވިއްޖެ. އަދި ޤައުމީ ރޭވުމެއް
ތަޢުލީމީ ކޯސްތަކާއި، އެކި އަދަދެއްގެ އިންޖިނިއަރިން، ޤައުމީ ދަށުން ބޭނުންވާ
ގޮތަށް ކޯސްތަކެއް ގެންދިޔައިސް. 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފަށަ
ތަޢުލީމު ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރޭގައި 38 ކުދިން، އަދި އިތުރު ކޯސްތަކަށް ދަރިވަރުން
ކުރިމަތިން 296 ކުދިން ސަރުކާރުގެ ފުރުޞަތުން ޤައުމީ ބޭރުގެ ދަރިވަރުންގެ އަދަދަށް

ތެރޭގައި ތަޢުލީމު ހައިސްކޫލް ނިޔާވަނިކޮށް ހާއްޞަ އަދިއްސަކުރަނީ، މަތީ ތަޢުލީމު ހައިސްކޫލްތައް 11 ސްކޫލުންނާއި، ސެކަންޑަރީ ޕްރައިމަރީ ސްކޫލް އަދި 260 ސްކޫލުން.

ހާއްޞަގެ ތަޢުލީމުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުން ތަރައްޤީކުރުމަށް މިދިޔަ އަހަރު އެކުލެވުނު އަންގައިދިނުމަށް ފިޔަވަޅު، ތަޢުލީމީދާއިރާގެ ކަންތައްތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް ވަޒީފާ ދެވޭނެ ތަޢުލީމީދާއިރާގެ މުހިންމު ޒަމާނީ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށް، ތަޢުލީމީދާއިރާގެ ޖަމާޢަތް މަޤްބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގެ މަތިން ކުރިއަށް ދިޔުމަށް ހިތްވަރު ދޭން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަމެވެ.

އިބްތިދާއީ ހިންގުމުގެ އަސާސީ ދާއިރާ ކުރިއަށްދާ ސިޔާސީ ހިންގުމާގެ ކަންތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް، 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އިބްތިދާ ސްކޫލްތަކުން ޓީޗަރުންގެ މުވައްޒަފުން، ދެވަނަ ދަރަޖައިގެ ހާއްޞަ ތަމްރީނު ސެކަންޑަރީ ހުނަރުވެރިކަމުގެ މުޤައްރަރު މުދައްރިސުން މިހާރު އަހަރު ހޯދުމަށް ހިތްވަރު. އަދި ހާއްޞަ ދަރަޖައިގެ އަސާސީ ތަމްރީނު ދިނުމަށް ސިޔާސީ ވަޒީފާ ތަކަށް ދެވޭ ފޯމުތައް އަދަދަކަށް ހުރިހާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރިވަރުން، 3 އަތޮޅެއްގައި ހާ ސިޔާސީ ވަޒީފާ ހޯދުމަށް ހިތްވަރު. އެގޮތުން 6 އަތޮޅެއްގައި ހާ ސިޔާސީ ވަޒީފާގެ ބޭނުންތައް، އިދާރީ ކުރުމުގެ ވަޒީފާތަކެއް ފުރިހަމަކުރެވޭ. މާލޭ ސެންޓްރަލް ހެލްތް ސަރވިސްގައި ވެސް، މިހާރު އަހަރުގެ ދަރަޖައިގެ ހާ މިންވަރު އިދާރީތަކާއި ހުނަރުވެރި ސަރަޙައްދު، ހެލްތް ސަރވިސްގައި ދުވަސް ހިންގުމަށް މުހިންމު ދަރަޖަވެސް. ހާއްޞަ ދަރަޖަ މުޤައްރަރު ސަރަޙައްދުގެ ސެކެންޑަރީ ދަރަޖަޔަށް ހިންގުމަށް މުހިންމު ކަމަށް ތަޢުލީމުގެ ދަރަޖަ ވީތީ، ތަޢުލީމީ އަހަރު 2 ދަރަޖަ ތަރައްޤީ އިސްލާމީ ކުރިއަރުވައިގެން ތަޢުލީމު ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ދިރާސާތަކުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި ހުއްޓެވެ. މިހާރު އަހަރު ތަޢުލީމު ކުރިއަރުވައިގެން، ތަޢުލީމީ އަހަރު ފެށުމުގެ ކުރިން ހާއްޞަ ގޮތެއްގައި ބާރުވެރިކަން ދެވޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާ ހެލްތް ސަރވިސްގައި ވަޒީފާ ދިނުމަށް އަމަލުކުރުމުގެ މުހިންމު ބާރު ލިބިގެންދާނެއެވެ.

ސިޔާސީ ހިންގުމުގެ ދިރާސާކުރުމުގައި ޒަރޫރީ މަޢުލޫމާތު މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ މިހާރު ދެކުނުދިރާސާކުރުމުގައި ސަރުކާރުން ހިންގާގޮތުން ގެންގޮސް ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ތަރައްޤީގެ ދަރަޖަ، ތަޢުލީމީ އަހަރުގެ އެކި އަދަދުތައް ހާއްޞަ ސިޔާސީ އަސާސީ ތަޢުލީމު ދިނުން، ސަރުކާރުން ދިނުން، ތަޢުލީމު ދިނުން،

ޖަމާޢަތުގެ ސާކުގެ އަހަރުތައް ފާހަގަކުރުން.

ސާކު ޤައުމުތަކުގައި 1989 ވަނަ އަހަރަކީ "ކުދިން އެންމެ ގަދަފަދަ ކޮށް ތަރުބިއްޔަތު ކުރުމުގެ އަހަރު"
ކުދިންގެ ހުރިހާ ކަމަކަށް ދުވަސްތަކުން، އެކުއެކީ ބެލިބެލިން ދިޔައީ ކުރިއަށްދާ ގޮތްތަކެއް ދޭން ޖެހޭ
ވެރިކަން ދަރިވަރުގެ ދުނިޔެއާ ބެހޭ ޤައުމުތަކުގައި ދުރާލާ ހިފެހެއްޓުމަށް ގެންގުޅުނު ނިޔަލަށް.
މި ދެ އަހަރު ފާހަގަކުރެވުނީ، މިއަހަރަކީ 1990 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ކުޑަކުދިންނަށް ހިންގައި ނަސްރުވެރިވެ
ކުދިންގެ ސާކު އަހަރު ޖަމާޢަތާއި ދިން ކަންކަމާއި ގުޅޭ ފާހަގަކުރުން. މިކަމުގެ ނަތީޖާ އާއި
ގުޅިގެން، ކުދިންނަށް ފުރުސަތު ދިނުމުގެ ކަންތައް ކުރިއަށްގެންދާ ހުރިހާ ގޮތަކުން
ހިންގުނު 20 ވަނަ ދުވަހު ޤައުމުތަކުގައި ޖަމާޢަތު ހިފުނުކަން ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަކަށް އެ ދަރިވަރުން
ދެމެހި ސަލާމަތުން އެކަން އަންގަވާފައިވޭ.

ކުދިންނަށް ސިއްހީ ހިދުމަތްތަކުގެ ޤައުމީ ގޮތުގައި މި ޖަލްސާ އަންގާ ވާހަކަފުޅު ދަށުން ސަލާމަތް
އަދި އެހީތެރި ބޭނުމަތު މަސްލަހަތު. މިޖަލްސާ ޚާއްޞަކޮށް ބޭނުންކޮށް، މި ޤައުމުތަކުގެ ތިޔަ
ޖެހިފައިވާ އެއްބާރުލުމުގެ ފާހަގަކުރެވުން ކުރިއަށްދާނީ ކަމެވެ. ހަމަޖެހުން، މި ބައްޓަން
ކުދިންގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަނީ، އަދި އެކަށީގެން ދަރިވަރުން ހިނގައި ނުވާ
ބަލަހައްޓަވާލެވުނު، ބައްލަވައިދޭ ވަރުދެއްކުމުގައި މިބައިން ތަޢުލީމީ ފެންވަރު ގާތުގެ
ވަރުދެއްކުމުގެ ފެންވަރުގެ ކަންތައް ތަޢުލީމުގައި ހިންގައިދިން އެބަހެއްޓުން. އަދި މިބައިގެ
ޖަމާޢަތު ހުރިހާ ބެލުމަށް ކުރެވުނު ޤައުމީ ދާއިރާތަކުގެ ތަރައްޤީގެ ކުރިއެރުން ބަދަލު
އެއް، ސަރުކާރުގެ ހިސާބުގައި މިދިޔަ އަހަރުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުގައި.

ތަޢުލީމުގެ އަސާސީ ތަޢުލީމު ޖަމާޢަތުގެ ކަންތައްތަކަށް ކުރިއަރުވައި، ޤައުމުގެ
ތަރައްޤީ އަސާސީ ތަޢުލީމުދޭ މަސައްކަތްތަކުގައި އެހީވުން ބައިވެރި ވުމުގެ ފުރުސަތު
ދެމެހެއްޓެނިވި ފެންވަރު ތަރައްޤީގެ ދާއިރާތަކުގައި ސަރުކާރުން އިތުރު ސަމާލުކަމެއް ދީފައިވެއެވެ.
ފެންވަރު ދަށު ތަޢުލީމުގެ އަސާސީ ބޭނުންތަކާ ހިސާބު ބަޔާން ބަދަލެއް ދަރަޖަ
ޤައުމުތަކުގައި، ސަރުކާރުގެ އަސާސީ ބޭނުންތަކާ ބެހޭ ޖަމާޢަތުތަކުގެ ކަންތައްތަކަށް ހާއްސަ ގޮތް
ދަނީ، ސަރުކާރުގެ ފުރުސަތު ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކޮށް، ތަޢުލީމުގެ އެހެން ދާއިރާގައި

ޔަގީންކުރުމަށް ޖަމުޢިއްޔާތަކާއި އެކުލަވާލެވޭ މަސައްކަތު ބައްދަލުވުން ބޭއްވުމާއި، އަންހެނުންގެ ތަރައްޤީއާއި، ހޭލުންތެރިކަން އިތުރު ކުރުމުގެ ބައެއް ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ކޮށްދެއް ރާއްޖޭގެ އެކި އަތޮޅުތަކުގައި ހިންގުން ހިނގައި. ޒުވާނުންނާ ބޭރުގެ މިން ހިންގުން ބައެއް ބާރަށްދޭ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް، ކުރެވުނު، މަސައްކަތް ކުރަމުން ދިޔަ ގޮތަށް ކަމަށް ހިންގުން ހިނގައި.

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކުރަމުން ގެންދާ ވަރަށްބޮޑު މަސައްކަތެއް ކުރުމުގައި ޔުނިސެފް އާއި ދުނިޔޭ ބޭންކާ ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް ނިމިގެން 1988 ވަނަ އަހަރު އެކުލަވާލި ދިރާސާވަނީ. ރާއްޖޭގެ ނިމުނުތަން، ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ކުރުކޮށް މަސައްކަތް. ޔުނިސެފް އިދާރާގެ، ދުނިޔޭގެ ހުނަރުވެރިން ޕްރޮގްރާމް ދިރާސާ ރާއްޖޭގެ ރަށްތަކުގެ ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮގްރާމް ބޭނުން ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ދިއުމަށް، ފަހުން އެކުލަވާލާ ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ކުރަން ވާހަކަ ދެއްކިއެވެ. މަތީ الله ގެ ރަޙްމަތާއެކު، ތަރައްޤީގެ އެކުލަވާލި ޕްރޮގްރާމް މަސައްކަތް ކުރުމަށް ކުރަމުން އެކުލަވާލި އިންތިޒާމްކުރެވޭނެ.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު

1989 ވަނަ އަހަރަކީ، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ރާއްޖެއަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ގެނެސްދިން އަހަރެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހުމާއެކު. އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގެ ރާއްޖޭގައި ކުރަމުން ގެންދާ އެންމެ މުހިންމު މި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތާ ވަސީލަތްތަކުގެ ފައިދާ ލިބުމަށް ވެސް، އެކި ދާއިރާތަކުން ކުރިއަރަމުން ދެކެމެވެ.

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ރާއްޖެއިން އެކްސްޕޯޓްކުރި ތަކެތީގެ ބާވަތްތަކާއި މުޅި އަދަދު އާދައިގެ އަހަރަށްވުރެ 98% އިތުރުވެފައިވޭ. އަދި ވިޔަފާރިކުރެވުނު 34% އިތުރުވެފައިވޭ. ހަމައެފަދައިން، ޓޫރިޒަމުން 59%، އަދި ކަސްޓަމްސްގެ އާމްދަނީ 187%

އިތުރުވެފައިވޭ. ޙަޤީޤީ އަގުގެ ގޮތުން، މަސްވެރިކަމުން 1989 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެއަށް ލިބުނު ބޭރުފައިސާގެ އަދަދުވެސް ވަނީ، ކުރީއަހަރަށްވުރެ 29% އިތުރުވެފައި.

މަސްވެރިކަމަކީ، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ގިނަ ބަޔަކަށް ކުރެވޭ، އެންމެ ފައިދާހުރި މަސައްކަތް ކަމަށްވާތީ، އެމަސައްކަތް ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުން ގެންދަނީ ވަރަށްގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން. މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް، މިގޮތުން ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވޭ. އޭގެތެރޭގައި 2 ވަނަ ޖީލުގެ އިތުރު މަސްދޯނި އުފެއްދުމާއި، މަސްކިރާ ބޯޓުތައް އިތުރުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ރާއްޖޭގެ [illegible] ޓޫނާމަސް [illegible] [illegible] [illegible] ގެނައުން، [illegible] މަސްވެރިންނަށް މިހާރުވެސް ހޯދިފައި. ހަމައެއާއެކު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މަސްވެރިކަމާބެހޭ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށްޓަކައި ގަވާއިދު ގޮތުން [illegible] ތަރުތީބުތަކެއްވެސް މިހާރުދަނީ ކުރަމުން. އޭގެތެރޭގައި، ރާއްޖޭގައި އުޅޭ ބައެއް ބާވަތުގެ [illegible] އޭގައި [illegible] [illegible]، ރާއްޖޭގައިއުޅޭ މަހުގެ [illegible] [illegible] މަސައްކަތްތަކެއްވެސް ވަނީ މިހާރު ފެށިފައި.

1989 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖެއަށް [illegible] 3 [illegible] 1988 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1988 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ދެރަވެރިކަން ރާއްޖެއަށް ހުރި ބޮޑު އަސަރުތަކާއި، އެހެން ބޮޑެތި ތަންތަނާ އަޅާބަލާއިރުން، ރާއްޖޭގެ އަގުތައް ތަންކޮޅެއް ބޮޑުވުމާއި، މިސަބަބުތަކަށް ހިފުނީ. މިދުވަސްވަރު ސަބަބުތަކާ ހުރެ، މިދިޔަ އަހަރު ރާއްޖެއަށް އައި ޓޫރިސްޓުންގެ އަދަދު ކުރީ އަހަރަށްވުރެ އިތުރުވެފައިވަނީ ސަތޭކައިން 10.6% . ރާއްޖެއައި ޓޫރިސްޓުންގެ އަދަދު އިތުރުވީ ނިސްބަތަށްވުރެ ކުޑަކަމުގައިވެސް، ބޮޑުވެދިޔަ އަހަރު ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާއިން ސަރުކާރަށް ލިބުނު އާމްދަނީގެ އަދަދު ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 68% އިތުރުވެފައިވޭ.

ރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް ބޮޑުވުމުގެ ދުވަސްތަކުގައި މިހާރަށްވުރެ ބޮޑުކޮށް އިސްތިޤްބާލުކުރުން ތަޖުރިބާ ކުރުމަށްޓަކައި، މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައިވެސް ސަރުކާރުން ވަސީލަތްތަކެއް ތައްޔާރުކުރި. އަދި ޓޫރިޒަމް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި ކުރިއެރުން ވަސީލަތްތަކާ ބެހޭގޮތުން، ޓޫރިޒަމްގެ ދާއިރާގައި ވަސީލަތްތަކުގެ އިޙްތިޔާޖު ފަރާތްތަކަށް ހިއްސާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު، އަދި! “އެޑްވައިޒަރީ ކޮމިޓީ އޮން ޓޫރިޒަމް ޕްރޮމޯޝަނަލް ވޯކްޝޮޕް” މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އުފެދުނު. އަދި ރާއްޖޭގެ ތަޖުރިބާ ކުރުމަށްޓަކައި ފަރާތްތަކުގައި އެކުލެވިގެން ސަރުކާރާއެކު މަޝްވަރާކުރުމަށް ނިންމުނީ.

އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ފުދުންތެރިކަމާ އަހަރު ރާއްޖެއަށް ލިބުނު އާމްދަނީގެ އެއް ފައިސާއާއި، ކުރިއެރުވުމުގެ ޚަރަދުކުރުން ބޭރުގެ އިންވެސްޓްމަންޓުން ރާއްޖޭގައި އުޅޭ މީހުންނަށް ހިންގަން ކުރެވުނު. މިގޮތުން ކުރުނު ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެންމެ ބޮޑު ކަމަކީ، ރާއްޖޭގެ ކަނޑުގެ ތަރައްޤީކުރުމަށް ބޭރުގެ ކުންފުނިތަކުން ކުރަމުން ގެނެސް ސަރުކާރާ. މިދިޔަ އަހަރު މިކުންފުނިތަކުގެ ހިންގުމުން ރާއްޖޭގެ ބައެއް ސަރުކާރުގެ ތަރުކާގައި އެއްބަސްވުމެއް ސަރުކާރުން ކުރެވިއްޖެ. މިސަރުކާރުގެ ރަށްރަށް ތަރައްޤީ ހިންގުން ރާއްޖޭގައި ތާޒާ ކުރިއެރުމަށް އިތުރުކޮށް އެކުލެވިގެންދާ ނިންމުނީ. އަދި ޓޫރިޒަމްގެ ރާއްޖޭގެ ފަރާތުގައި އިތުރު އަދަދަކުގެ ގެސްޓުން އިތުރުކުރެވުނު. މިކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އިތުރަށް، ރާއްޖޭގައި ހިލޭގޮތުން ދޫކުރެވޭ ވަސީލަތްތަކާ މިހާރުވެސް ބޮޑު ކުންފުނިތަކުން ވަނީއެވެ. އަދި ސަރުކާރުން މިހާރުގެ ތަފާތު ސަރުކާރުގެ ހިންގުމާ ސަރުކާރުގައި

ބައްދާޔީ ހުރުން އުފެއްދުމާ ކާރުޚާނާއެއްވެސް ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން މިދިޔަ އަހަރު ވަކި ހުޅުވާލައި.

ރާއްޖޭގެ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ކުރަމުންގެންދާ އުފެއްދުންތެރި އިންވެސްޓްމަންޓް ވަސީލަތްތަކާއި ބޭރުން މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އިތުރުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭ.

1989 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިއަށްވެސް ހަރުދަނާކުރިއެރުމެއް އައި އަހަރެކެވެ. ވިޔަފާރިއަށް އައި ހަރުދަނާކުރިއެރުމަކީ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި، 1986 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އަމަލުކުރަމުން އައި، އިމްޕޯޓް ކޯޓާ ސިސްޓަމް ދޫކޮށްލެވުނީ ހިފުން. އަދި ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ ވަރަށްގިނަ ބާވަތްތަކުގެ މުދަލުން ނަގާ އިމްޕޯޓް ޑިއުޓީ ކުޑަކުރެވުނު ހިފުނީ. ހަމައެހެންމެ، ބޭންކުތަކުން ލޯނުދޫކުރުމުގެ ހަމަތައް ލުއިކުރުމާއި ބަދަލު ގެނައުމުން ހިފުނީ.

ދުނިޔޭގައި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވިޔަފާރީގެ ހާލަތާއެކު ގެނެވުނު ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފުނު އެންމެ މުހިންމު އެއްކަމަކީ، އެތެރެކުރާ މުދަލުން ހަމައެކަނި ސަރުކާރުން އިމްޕޯޓްކުރަނީ ތަކެތި ދޫކޮށް، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން އިމްޕޯޓް ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުން. އަދި މީގެ އަމިއްލަ އަހަރު ކުރިއެރުވުމަށް ސަރުކާރުން އެއްބާރުލުން ހަމަޖެހިގެންދާ ބޭނުންވާ ބާވަތްތަކުގެ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން އެތެރެކުރުމުގެ ހުއްދަދިނުމުން ހިފުނީ.

މިބަދަލުތަކުގެ ސަބަބުން، ދުނިޔެއިން އަހަރު ރާއްޖެއަށް އެތެރެ ކުރެވުނު މުދަލުގެ އަދަދު ކުރީގެ އަހަރަށްވުރެ 16% އިތުރުވެއްޖެ. ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރި މުދަލުގެ އަދަދު އިތުރުވެގެން ދިޔަ ފަދައިން، ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފޮނުވުނު މުދަލުގެ އަދަދުވެސް، 1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރީގެ އަހަރަށްވުރެ 14% އިތުރުވެއްޖެ. ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފޮނުވާ މުދަލުގެ އަދަދު ގިނަވުމަކީ، ރާއްޖޭގެ އިގްތިޞާދަށް ފައިދާ ހުރި ކަމަކަށް

ޝުކުރު ފަރާތްތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކަމަށްވާތީ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. އާދެ! 1989 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިންގ އޯގަނައިޒޭޝަނުން
ފައިދާގެ ގޮތުގައި 1989 ވަނަ އަހަރު 30 މިލިއަން ރުފިޔާ ސަރުކާރަށް ދައްކާފައިވެއެވެ. މިއީ
ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 20% އިތުރު އަދަދެކެވެ.

ފަތުރުވެރިކަމުގެ [illegible]، ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. މިއީ، ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. 1989 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 460 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ ކުރީ އަހަރަށްވުރެ 27% އިތުރު
އަދަދެކެވެ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
154 މިލިއަން ރުފިޔާ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]
112 މިލިއަން ރުފިޔާ. [illegible] [illegible] [illegible]، ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަހަރު
[illegible] [illegible] [illegible] 440 މިލިއަން ރުފިޔާ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1989 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ މުވާޞަލާތުގެ ކޮންމެ ދާއިރާއެއްގައިވެސް އުފާވެރި ބޮޑެތި ތަރައްޤީ ލިބިފައިވެއެވެ. އެހެން ކަމަށްވުމުން، ރާއްޖޭތެރޭގައި ދުރުދުރުގައިވާ އިތުރު ދެރަށަކަށް ޓެލެފޯނު ސަރުކާރުން ގުޅުވައިދެވުނެވެ، އަދި ރަށްރަށުން އާއި ޓެލެފޯނު މުވާޞަލާތު ގުޅުވައިދެވުނެވެ. އަދި ރާއްޖޭގެ އެތެރޭން، ބޭރުގައުމުތަކާއި ގުޅުމުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އުފައްދާފައިވާ މުވާޞަލާތީ ސެޓެލައިޓް ސިސްޓަމް މުޅިންހެން ބޭނުން ކުރަމުންދަނީ. އަދި މިހާރު ރާއްޖޭތެރޭގައި އެތެރޭ 3 ވަރުގެ ބޮޑެތި އިމާރާތް، ގުދަނުތަކާއި ވަރުގެ ބޮޑެތި މުވާޞަލާތު މިހާރު ސަރުކާރުން ބެލެހެއްޓުން ފަށާފައިވެއެވެ.

ސަރުކާރުގެ ފޯނު ދާއިރާ ކުންފުނިން ގެންދަމުން ގެންދާ ފޯނު ދާއިރާގެ މުވާޞަލާތުގައި، 1987 ގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަހަރުތަކާ ދާދި ބަދަލުވެފައެވެ، އެ މުވާޞަލާތުން ލިބޭ އާމްދަނީ އިތުރުވެފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، 1987 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މި މުވާޞަލާތުން މިހާރު ދިނުމަށް ފަށާފައިވެއެވެ. ވޮއިސްފޯން އަހަރުގެ ހިސާބުތަކުން ދައްކާ ގޮތުގައި ފޯނު ދާއިރާގެ މުވާޞަލާތުން ޤައުމަށް ލިބޭ 3.6 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ފައިދާވެއެވެ.

ދަނޑުވެރިކަމަކީވެސް، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާތަކުގެ މުހިންމު ބައެއް. އެހެން ކަމުން، ރާއްޖޭގައި ހެދޭ ބާވަތްބާވަތުގެ ކާބޯތަކެތި އަޅާގަސް އިންދުމުގެ ތަރުކާރީ އުފެއްދުން ކުރިއަރުވައި ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުން ގެންދަނީ ބޭނުންތެރި މަސައްކަތެވެ. ވޮއިސްފޯން އަހަރުގެ ހިސާބުތަކުން ފެންނަ ގޮތުގައި، އަހަރަކު ރާއްޖޭގައި ވަރަށްގިނަ އަދަދަކަށް ރަނޑު، ބާވަތްބާވަތުގެ އަލުވި، ފަޅޯ، ކާށި، ހިތަދަނޑު، މިރުސް ފަދަ ތަކެތީގެ ބާވަތްތައް އިންދެވެއެވެ. 1400 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ދެވިދާނެ ރާއްޖޭގެ ކާބޯތަކެތީގެ ބޭނުން ހަމަޖެހޭ އަދަދަށް ބަދަލު ނުވި އިތުރުވުމެއް ގެނެސް، ރާއްޖޭގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދަކަށް ކާބޯތަކެތި އިންދެވެއެވެ. އެކަމުގެ ބަދަލުގައި ގެންނަން، ދިވެހި ރާއްޖޭގައި ދާދި ބޮޑު ބަދަލެއް ގެނައުމަށް މިހާރުވެސް ވަރަށް ބޮޑު އިތުރުވުމެއް ގެނެވިފައި. ދަނޑުވެރިކަން ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ދާއިރާގައި ސަރުކާރުން

ކުރާ ވަސީލަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފޭނެ ދަރަޖަފެތިކަމާބަހާ އިންސާފު ދިނުމާއި، ރާއްޖޭގެ ގަސްގަހާގެހި ސަރު ޖެހޭ ތަކެތި ބަޔަކާއި ތަރައްޤީކުރުމުގެ އަސާސްތަކުން ފައިދާހުރި ހިމާޔަތްކުރުމާއި، ދަރަޖަފެތިކަމުން ގެއްލުންދޭ ތަކެތި މަދުކުރުމަށްޓަކައި ފުރުޞަތުތަކެއް، މިދިޔަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދެވުނެވެ. ޚާއްޞަކޮށް ރާއްޖޭގެ ތިމާވެށި ގަސްކަނޑާހުށް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ބައި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް އިސްލާހުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް، ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނެއް ހަދައިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވެމުން.

ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގައި އެކުލެވި ގެއްލުމަކުން ދިޔަ އުޅި ހަޔާތުން ވަރަށް ފުރިހަމަ ބައެއް. އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ރާއްޖެއަށް ލިބިގެންދިޔަ މަސައްކަތްތަކުން ފައިދާ ވަރަށް ގިނަ، ތަރައްޤީގެ އަހަރެއް ވަސީލަތްތަކުން ހާސިލުކުރެވުނު ބޭނުންތަކުގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާ ތަކެއް 1989 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުން ޖީޑީޕީއަށް 24.6 މިލިއަން ރުފިޔާގެ އިތުރު.

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނޭވެ!

އަޅުގަނޑުގެ ދީނީބާވަތް ތަރުޖަމާނުވެސް ޤާނޫނީ ތަރައްޤީން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިބަޔަކީ މިވެއްދުމުގެ ޢުމުރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢުމުރުން އާ ދަފްތަރުގެ ދައުރެއް ފެށިގެންދާ. މިއީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތެރެއިން ބައެއް ބޭފުޅުންނަކީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަހާތަކަށް މުޅިންއަލުން ވަދެވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން. އަނެއްބައި ބޭފުޅުން، ވަކިން ހޯދާފައިވާ އެބޭފުޅުންނަށް، އަދި ހޮވުނުބޭފުޅުން މަޖިލީހުގެ ވާ ދައުރުގެ ދެވަނަ ފަހަރަށް މެންބަރުންނަށް، މިފުރުޞަތުގައި އަލަށް އެއްވަރަށް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.

އުފާވެ ހަވާލުކޮށް ސިޔާސީ ދަރިކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ، ފަތުރުދާ އަހަރުގެ

ތެރޭގައި 9 ބިލް ފާސްކުރައްވާފައިވެއެވެ. މަޖްލިސްގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުމުގައި، މަޖްލިސްގެ މެންބަރުން އެބޭފުޅުންގެ ވާޖިބު އަދާކުރައްވާފައިވާ ގޮތަށް، ތަޢުރީފު އިޚްލާޞްތެރި ގޮތުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރައްވާފައިވާތީ، ރައްޔިތުންގެ ބޭފުޅުންނަށް ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް ގެންނެވުން ހަމަގައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު ހިމާޔަތްކުރުމަށް މަޖްލިސްގައި ބަހުސް ކުރެއްވުމުގައި ބޭފުޅުން ފާޅުކުރައްވާ ހިތްވަރު ކަމާއި، ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު ހިމާޔަތް ކުރެއްވުމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. މިކަމުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖްލިސްގެ އިސްކަމާއި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރާ އިޚްލާޞްތެރި ހިތްވަރު ކަމާއެކު.

ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށް ބޭއްވި ހިންގުންތެރި ކުރިއެރުމެއް ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު މަޖްލިސްގެ މަސައްކަތާ ބެހޭގޮތުން ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، އެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަ އަށް ގެންދިއުމުގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ނަތީޖާ. އެ މަޖްލިސްގެ ދަށުގައި ކުރިއަށް އެބަދޭ މެންބަރުންނާއި، ރާއްޖޭގެ މަޖްލިސްގެ މެންބަރުންނާ ގޮތުގައި، ރާއްޖޭގެ މަޖްލިސްގެ އެ ދުވަސް ކަމަށް ކުރިއެރުމަށް ދެވޭނެ، ބޭނުން ކަމެއް ކަނޑައަޅުއްވާ، ޤާނޫނު އަސާސީ ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ރާއްޖޭގެ އެ މަޖްލިސް އިސްލާހު ފަށައިގަތުމަށް ކުރިއެރުމަށް ކުރިއަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން.

ރައްޔިތުން، ވިލާތު އަދި އިސްލާހު ކުރުމުން ރާއްޖޭގެ މަޖްލިސްގެ މެންބަރުންނާއި، ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު މަޖްލިސްގެ މަސައްކަތް މިގޮތުން ކުރިއަށް ކަނޑައެޅިގެން ކުރިއަރުވައިގެން، ރާއްޖޭގެ އިސްލާހީ ބަދަލުތަކުގައި ފުރިހަމަ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ އަދި ކުރިއަރުވާލުމަށް އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ކުރާނަން.

ޒާރިޢީ ހިންގުން

1980 ގެ އަހަރުތަކުގެ ނިމުމުން އުފެދުނު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ޒަރޫރީ ބޭނުންތައް ފުދޭނެ ގޮތަށް ރާއްޖޭގެ ބިމުން ދަނޑުވެރިކަން ތަރައްޤީކުރުމަށް ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތް ކުރަމުންދެއެވެ

[illegible] ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކޮންފަރެންސްތަކުގައި [illegible] [illegible] ބައިވެރި
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] އަހަރު ރާއްޖޭގެ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން.

ކޮމަންވެލްތު [illegible]، [illegible] 1989 ވަނަ އަހަރު [illegible]،
ރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތުގެ ދާއިރާގައި ވަރަށް މުހިންމު ކޮންފަރެންސްތަކެއް ހިނގި އަހަރެއް
ކަމުގައި. އޭގެތެރެއިން އެންމެ މުހިންމު ކަމެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ، ކުރި
ޤައުމުތަކުގެ [illegible] [illegible] ރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 1988 ވަނަ އަހަރުގެ
ނޮވެމްބަރު މަހުގެ 3 ވަނަ ދުވަހު ރާއްޖޭގައި [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1989 ވަނަ އަހަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ރައްކާތެރި ގައުމުތަކުގެ ބާރުވެރިކަމާއި ރާއްޖޭއާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ، އަބަދުވެސް ހަރުދަނާ ގުޅުންތަކެއް ގާއިމުކުރުމާއި ބިނާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ދެމެހެއްޓުމާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފަރާތްތަކާ ގުޅުންތައް ގަދަކުރުން. އެގޮތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ބާރުވެރިކަން އަދިވެސް އިތުރަށް ހިތްވަރު ލިބިގެން ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

1989 ވަނަ އަހަރު ސިޔާސީ ގޮތުން އަލުގަނޑުވުމުގެ ރާއްޖޭ އިތުރު 10 ގައުމުތަކާ ގުޅުން ގާއިމުކުރައްވައިފި، މިގޮތުން ގައުމުތަކާއެކު، މިހާރު ރާއްޖޭ ސިޔާސީ ގުޅުން ގާއިމުކުރައްވާ ގައުމުތަކުގެ އަދަދަކީ 97.

ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނޭވެ!

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު ތެރޭގާ އެއްގޮތަކަށް، ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުތަކުގެ ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގެ ސިޔާސަތުތަކަކީ، ރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި ސިޔާދަތު ރައްކާތެރިކޮށް ދިފާޢުކުރުމާއި، ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއާއި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއަށްޓަކައި ކުރެވެންއޮތް ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރުމުގެ ސިޔާސަތު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގެ ބިންގާތަކުގައި الله سبحانه وتعالى ގެ އަމުރުފުޅާ ދެކޮޅުނުވާގޮތަށް އިސްލާމް ދީނުގެ އުސޫލުތަކަށް ބިނާކޮށްގެން ހިފައި، ގައުމުގެ އަމާންކަމާއި ދެމެހެއްޓުމުގެ ހިތްވަރާއި ގައުމުގެ ދިފާޢު ޤާނޫނުތަކުގެ ޝަރީޢަތާއި ދެމެހެއްޓުމުގައި އަދާކުރާނޭ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ސިޔާސަތު. ރައްޔިތުންގެ މެދުގައި ހަމަހަމަކަމާއި ޢަދުލުވެރިކަން ގާއިމުކުރުމުގެ ސިޔާސަތު. ހަމަހަމައަށް، ބޭރުގެ ދުނިޔޭއާއި ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިއާއި ގުޅުން ބަދަހިކުރުމާއި ގުޅުންތަކުގެ ސިޔާސަތު.

މިގޮތުންނާއި އަދިވެސް އުސޫލު ތަކުގެ އަލީގައި، ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުތަކުގައި، ދައުލަތުގެ ދާޚިލީ ސިޔާސަތުގެ ބިންގާތަކަކީ، އިސްލާމް ދީނުގެ އުސޫލު ތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން، މިނިވަން ކަމުގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ

ވަކިން ރައްޔިތުންނަށް ޙިލޭ ދިނުން. ރައްޔިތުންނަށް ޚުދުމުޚުތާރުކަން ލިބިގެންވާ ގޮތުގައި ޝަރުޢީ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. ދިވެހިންގެ އެއްބައިވަންތަކަމާއި ދިވެހިވަންތަކަމަށް ގެއްލުމެއް ނުލިބި ހިފެހެއްޓުމުގެ އަސާސް ބަދަހިކުރުން.

ދައުލަތުގެ ދާޚިލީ ސިޔާސަތުގެ މުހިންމު އަސާސެއްކަމަށްވަނީ، ރައްޔިތުންގެ ހިއްސާކަމުގައި އިސްލާހީ ބަދަލުތައް ހާސިލުކުރުން. ދިވެހިންގެ އަގުހުރި މިނިވަންކަމާއި އަމިއްލަ ވެރިކަމުގެ ރައްކާތެރިކޮށް ދެމެހެއްޓުމުގެ ހިތްވަރު އެރުވުން ދިނުން. މިކަމަށްޓަކައި، ކުރި އަހަރުތަކުގައި އައްޔަންކުރެއްވި، ދެ އަހަރުގެ ދިރާސާތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކުރިން. އަދި ދެ އަހަރުގެ މީޓިންގުތަކުން ބާއްވާ ދައުރުތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ހާޒިރުން ދާއިރާތައް އިތުރުކުރުން. މިހާރު ހިނގަމުންދާ 1990 ވަނަ އަހަރަކީ، ރާއްޖޭގެ މިނިވަން ކަމުގެ 25 އަހަރު ފުރޭ އަހަރަކަށްވާތީވެ، މިދެންނެވި އިސްލާހީ ބަދަލުތައް ދެމެހެއްޓުމުގައި އިތުރު ހިތްވަރެއް ލިބޭނެ ދައުރު ފެށުމުގައި މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަމުން.

މިގޮތުން، ރާއްޖޭގެ ދިފާޢީ ބާރުތައް ތަރައްޤީކުރުމާއި ރައްޔިތުންނަށް ދިރިއުޅުމާ ބެހޭ ފުރުޞަތުތައް ފޯރުކޮށްދިނުން، ރާއްޖޭގެ ދިފާޢީ ރައްކާތެރިކަމާއި ރައްޔިތުންގެ ހަމަޖެހުން ސަލާމަތުގެ ދިރުމުގެ، ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ސިޔާސަތުގެ ވަސީލަތްތަކުން ބެހެއްޓުމުގައި، ޤައުމީ އަހަރު މަޖިލީސް އެއްވަރަށް މިއަހަރުވެސް ފެށޭ.

ޤާނޫނީދާއިރާ އަހަރެމެންނަކަށް ހިންގުމުން އަދިސިޔާސީ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ސިޔާސަތަކީ ކުރިއަށް ސިޔާސީއަށް ބަލާލުމަށް ދަތިތަކާ އިން އަލަށް ހުށަހެޅުމުގައި. އަދި މި ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން، ޤާނޫނީ ދާއިރާގައި ރާއްޖޭގެ ދަރަޖަ އިތުރުކުރުން. އެކަންކަމާއެކު، ހުރިހާ އެއް އަހަރުތަކެއް، ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ސިޔާސަތުން ބަދަލެއް ގެންނަނީ ސަރުކާރުން ދެކޭ ނަތީޖާއަށް. އަސިޔާސަތުގެ ލިޔުމާ މުހިންމު އަސާސީ، ވަކިވަކި ގޮތްގޮތަށް ނަތީޖާވުން. އަދި އެއްކަލާ ފެންނަ ޙައްޤުތަކުގައި ބަހައްޓާ، އަދި އެގޮތަށް ފެންވަރުގެ މިހާރުގެން ކަމުގައި އަދިއްޔަ ފައިސާގެ ގެނެސްދިނުމަށް ހިމާ ކަމުގައި ޢަމަލުކުރާގޮތުން އަސާސީ ކަންތައް ރަނގަޅުވެގެން ދެމެހެއްޓުން.

ވަކިން ހާއްސަކޮށް، އިސްލާމީ ޤައުމުތަކާ ރާއްޖޭއާ ދެމެދުގައި އޮންނަ އުޚުއްވަތްތެރި ގުޅުން ބަދަހިކުރުން ތަރައްޤީ ކުރުން. ހަމަ އެފަދައިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަވައްޓެރި ޤައުމުތަކާ ރާއްޖޭއާ ދެމެދުގައި އޮންނަ އެކުވެރިކަމާއި ރަޙްމަތްތެރިކަން އިތުރަށް ހަރުދަނާ ކުރުން.

ރާއްޖޭގެ ޚާރިޖީ ސިޔާސަތުގެ [illegible] [illegible]، ދުނިޔޭގައި ސުލްހަ ވެރިކަން ދެމެހެއްޓުމާއި، ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމު ކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތް ތަކުގައި ރާއްޖޭއާ އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކުން ބައިވެރިވަމުން ދިޔުން. އަދި މިނިވަންކަން ހުރުމަތާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތައް [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައިވެރިވުން.

[illegible] އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކުރާ ރާއްޖޭގެ ދާޚިލީ ސިޔާސަތާއި ޚާރިޖީ ސިޔާސަތު ހިންގުމުގައި، ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] އިއްޒަތްތެރި [illegible] ފުރިހަމަ [illegible] ރާއްޖޭގެ [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނޭވެ!

ވޭތުވެދިޔަ އަހަރު [illegible] ހިނގާދިޔައި [illegible] އެއް އަހަރު ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ސަރުކާރުން 1990 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތަށް ބަދަލު ގެންނަން [illegible] [illegible] [illegible]، މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ

ދެރަހަށް ދުރިސްވު ބަދަލުތަކެއް މިޒާތުގައި ގެންނަންޖެހުނީ، މިދިޔަ އަހަރުގެ ޖުމްހޫރީ
ދުވަހުގެ މަޖިލީހުގައި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް މިވާހަކަ ދަންނަވާލީމެވެ. އާދެ، އަދުވަހު ޤާނޫނުއަސާސީ
ދެންނެވި ފަދައިން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން މިހާރުވެސް، ބޮޑުކުރަނީ އަލަށް ބަދަލުތަކެއް ލިބިދޭ
ވަކިން ދެކިލެވޭ. މިއަދު ބަދަލުތަކަށް ލިބިދިނުމަށް ފިކުރުކުރަމުން ހުށަހަޅާފައި ވިސްނަވައިން
އާ ގާނޫނުތަކުން ގެންނަން ބޭނުންވޭ. އަދި ދެއްވުމުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކޮށް ކުރިއަށް
ވަރަށްބޮޑަށް، އިސްލާމީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެމަތިން ދުރަހަމަ މިނިވަން ކަމާއެކު،
ރައްޔިތުން ޚިޔާލު ފާޅުކުރުމުން ގެންދިއުމުގެ ހަމަތަކަށް ކަމުދިޔަ، އެކަމުން ހިތްވަރުދޭން
ބޭނުންވޭ. ހަމަމިހާރުވެސް، އެކަށީގެ މިނިވަން ކަމުގެ ސަބަބުން، އަޅުކަމުގެ މިނިވަންކަމާއި
ޤަވާޢިދުން އެކިކަހަލަ ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ހަމައަށް ޙައްޤުތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ދާއިރާ
ކުރަނީވެސް ބޭނުންވޭ. މިގޮތަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުގައި ޙައްޤުތަކުގެ މިނިވަން ކަމުގެ
ބޭނުން އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ހިފުމަށްޓަކައި ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ކަމުން ފުރިހަމަ ބައެއް
ޤާނޫނުތަކުން މިފަދަ ދިއުމަށްޓަކައި ވަޒީފާގެ އިޤުތިޞާދީ ބަދަލުތަކެއް ގެންނަން ވިސްނުމަށް-
ލިބިދޭ، އެ މަސައްކަތް މިފަދަ ވަޒީފާގެ ގޮތުގައިވެސް ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ފަދަ
މުޅިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބެން.

ހަމައެކަނި، ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ބާރު ކަންކަމުގައި އުފާވެ އިސްލާމީ ގައުމެއް
ގެންގުޅުން ޤާނޫނުއަސާސީ މިނިވަންކަން ދެވެނިކަން ވެރިކަމުގައި ހޯދުމަށް. އެގޮތުގައި،
ވިޔާނަ ރައްޔިތުން ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި ހަމައެކަނި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ އެކު
ބަހުސްކުރުމުގައި، ދާއިރާ ގޮތުން ބައެއް އެކަމާ ފަރާތްތަކުން ސާފުވެވޭނެގޮތް ހުރިހާ
ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން ރާއްޖެއަށް. އެއީ، ވާގިފަ ބަދަލުތަކެއް އެއްފަރާތުގެ އިތުރުގެ ބަދަލުގައި،
ގިނަ ފަރާތް ތަކެއްގެ ކަނޑައަޅާ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެވާގައި އިތުރުން ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް
ފެންނަނީ. މިފަދަ ބަދަލުތަކެއް ގެންނަމުން ދިޔައިރު ބައެއް ދާއިރާ ތަކެއް ގެންދަން ބޭނުންވޭ
އިސްލާމް ދީނާ ޚިލާފުނުވާ ލިބިދިނުމަށްޓަކައި ވިސްނުމުގެ މިނިވަން ވަޒީފާގެ
ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން ގެންނަން.

ދެންމެ ދެންނެވި ފަދައިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިފައިވާ ބާރުތަކާ

ބާރުދަށުގައި ހިއްސާވާނޭ ދިވެހިރާއްޖެއްގެ ހަމަޖެހިގެން ދިރިއުޅުން، ޑިމޮކްރަސީ
މަޖިލީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މިހާރަށްވުރެ ބޮޑުވެގެންދާނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑަށް
ޙަޤީޤަތެއް ކަމެވެ.

އެހެންކަމާއެކު، މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] [illegible]،
މިއަދު [illegible] [illegible] [illegible]، މިއަދު [illegible] [illegible] [illegible]
ވިސްނުންތެރިކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަމެވެ. ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ އަދި ޤައުމީ
ބަދަލުތަކުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން [illegible] [illegible] ބޮޑު [illegible]، ދައުލަތުގެ
ހަމަޖެހުމާއި ތަރައްޤީ އެކަށީގެންވާ ގޮތުން ބޭނުންކުރުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން.

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު [illegible] 1990 ގެ އަހަރު [illegible]. މިހާރު
[illegible] ޤައުމުގެ [illegible] [illegible]. [illegible] އަހަރުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ރާއްޖެއަށްވުރެ، ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް [illegible]. ސިޔާސީ ގޮތުންނާއި، އިޤްތިޞާދީ
ގޮތުން، އިޖްތިމާޢީ ގޮތުންނާއި [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ
[illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ދުވަހުގެ [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ
ތަޢުލީމީ ފުރުޞަތުތަކާއި، ސިއްޙީ ފުރުޞަތުތަކާ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ބަދަލުވެފައި. ދިރިއުޅުމުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] ބަދަލުވެފައިވެއެވެ. މިހެން-
ގޮސް އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ހުރިހާ ކަމެއްގައިވެސް ބަދަލުވެފައިވެއެވެ. އަދި ކުރިއަށް
ބަދަލުވަމުން. އަދި ދާދިފަހުން ބަދަލުވަމުން. ވީމާ، މިދަނޑިވަޅުގައި އަޅުގަނޑުމެން
ވިސްނަންޖެހޭ ކުރިއަށްއޮތް ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބާރުގަދަވާނީ ކޮންކަހަލަ ކަމެއްގައިތޯ!
ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] ކޮންކަހަލަ ބަދަލުތަކެއްތޯ!

މިކަމާގުޅޭގޮތުން ވިސްނާ ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާޅުވެ
[illegible] [illegible] [illegible]، ރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible]
އަންނަމުން [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. އަދި އުނގެނުމަށްޓަކައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] މިހާރުވެސް އަމިއްލަ

ވެރިކަމުން ހިނގާ، އަދި ވަކި ޤައުމީ ޝަޚްޞިއްޔަތެއް ދިވެހިރާއްޖެ ޤައުމުގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކަންތައްތަކާއި ކަން. މިދެންނެވި ވަރުގަދަ ކަންތައް ތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފުނު އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނާއި، ވާޖިބުތަކާ ދިފާޢުކުރެވުން. އަނެއްކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިވަންތަކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވުޖޫދުގައި ޤާއިމް އެއްބައިވަންތަކަން.

އެހެންކަމުން، މިއަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރީން ބަދަލުތަކެއް ގެންނަވާނަމަ، އެބަދަލުތަކެއް ވާންވާނީ، މިދެންނެވި ވަރުގަދަ ކަންތައްތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުވަސް. ހަމައެކަނި ބަދަލެއް ގެނައުމުގެ ގޮތުން ގެނެވޭ ބަދަލުތަކުންވެސް، އެއީ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވުޖޫދަށް ދަރިންނަށް ލިބޭނެ ބަދަލެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ބަދަލުތަކެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުން އަހަރު 12 ވަނަ ޤަރުނުގެ ތާރީޚުގައި ދަރާވާދަލާ ހަރަކާތްތެރިވާ ސިޔާސީ ބަދަލުތަކެއް، ދީނީ ދިރުމާއި ދިރިއުޅުމާއި އެކުއެކު ބަދަލުތަކުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން.

ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީއާއި ރައްޔިތުންގެ ފައިދާއަށްޓަކައި މިދެންނެވި ގޮތަށް ރަށަށްވެސް ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުންގެ ހިތްވަރާއި، ހަމަހިމޭން ތިބުމާއި އެއްބައިވަންތަކަމާއި ސަލާމަތާއި، ދީނީ ހަމަހިމޭންކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން ދެމިހުރުން އަދި،
الله سبحانه وتعالى ގެ ހަޟްރަތުގައި ދުޢާކުރަމެވެ،

އެކަލާނގެ އިސްލާމް ދީނުގެ ބަދަލުކުރުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/68 ޖ.ގ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތުގެ މަތިން، ރައްޔިތުންގެ މަޖުލިސް ހުށަހެޅުމުގެ އެޤަރާރާ ޝަރަފު ދިނުމަށް ތިބެގަންނަން.

رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا. رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ.

28 ރަޖަބް 1410

24 ފެބްރުއަރީ 1990

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ